

Vegetació tradicional de Nadal

Cristina Martí Ribas. CHNCB.

Per Nadal hi ha algunes plantes que prenen un interès especial, potser perquè adornen les nostres llars amb el seu port elegant en un moment en què no abunden massa les flors, com és el cas de la flor de pasqua. Altres, com el vesc o el grèvol, perquè han estat triades com a símbol d'aquestes festes i ja formen part de la tradició. Entre les plantes distintives del Nadal cal mencionar les següents:

Vesc (*Viscum album*)

El vesc és una planta paràsita que s'alimenta de les espècies sobre les quals es troba, xuclant-los la saba. Pertant, una de les característiques més peculiars és la capacitat per arrelar sobre el teixit viu d'altres plantes i no sobre la terra. Els fruits, de color blanc, contenen una substància gelatinosa amb la que s'enganxen als troncs, on després germinen i fan arrels. Creix preferentment a les rames d'alzines, roures i pins.

Vesc

6

Reboll
núm. 7

Des de temps ancestrals, ha estat considerada una planta sagrada, associada a la fertilitat (a causa del seu permanent color verd) i que porta molt bona sort. La tradició nadalenca diu que la noia que rep un petó sota el vesc la Nit de Nadal trobarà l'amor que busca o conservarà el que ja té. Si el petó se'l dona una parella, es diu que els dos obtenen el do de la fertilitat. Aquesta tradició és originària dels països del nord i del centre d'Europa.

Algunes llegendes expliquen que els seus poders màgics provenen de que fou creat com un element que no era del cel ni de la terra, ja que les arrels no toquen mai la terra, però tampoc es mantenen per si soles a l'aire. D'aquí el costum de recollir-lo sense permetre que caigui al terra i després penjar-lo del sostre.

El vesc té propietats antiespasmòdiques i tranquil·lizants, per això s'ha considerat molt útil contra l'epilèpsia, el vertigen i les convulsions. També alleugereix el mal d'esquena i la ciàtica i donades les seves propietats homeostàtiques, atura les hemorràgies si es posa sobre la zona afectada. Com moltes plantes, pot

ser tòxic en grans quantitats. El seu ús ha de ser extern i normalment s'aplica amb compreses.

Grèvol (*Ilex aquifolium*)

És un altra dels arbusts més utilitzats pel Nadal per a de-

Grèvol

corar les nostres llars. El costum sembla que ja ve dels Romans que solien decorar els carrers amb branques durant les festes de les Saturnàlies.

És una planta amb propietats medicinals. Per les seves propietats diürètiques, les fulles s'utilitzen per a eliminar el líquid sobrant de l'organisme en malalties com el reuma, la gota o la hidropesia. Aquesta mateixa decocció té propietats febrífugues, pel que s'utilitza per a eliminar la febre en processos infeccions de l'aparell respiratori com la grip, febres intermitents, bronquitis, etc. Les infusions d'aquesta planta exerceixen una funció tranquil·lizant i s'han utilitzat en casos d'histerisme i epilèpsia. Sembla ser que els conills gaudeixen rosegant les seves branques, la qual cosa els torna la gana en cas d'inetència.

El grèvol té una fusta amb

molta resistència a la humitat, per això s'ha utilitzat en el camp en construccions que aguanten la podridura. És habitual el seu ús per fer estacques de tanques o particions de finques.

Les grevoledes, a causa de l'ombra que regna en el seu interior, han estat refugi habitual de bestiar a l'estiu. Això ha provocat la transformació de les mateixes, atès que, perquè pogués entrar el bestiar, s'anaven tallant els arbres més grans. Amb el temps s'han format grevoledes secundàries formades de molts exemplars de rebrot més primis i menys vigorosos. Els seus fruits, tòxics per a les persones, resulten molt nutritius per a nombroses espècies de fauna del bosc, que moltes vegades només disposen d'ells com a únic recurs alimentari.

Excepte en reduïts territoris amb un clima especial (molta disponibilitat d'aigua i poca de sol) on es poden trobar boscos de grèvols purs, normalment aquest arbre forma part dels boscos de faigs, pins i roures, on es sol presentar en forma d'exemplars aïllats. Les grevoledes pures es caracteritzen per formar un bosc molt dens que deixa passar poc la llum, el que fa que en el seu interior, puguin créixer poques plantes. Desafortunadament, existeixen avui en dia poques grevoledes, a causa de l'acció de l'home que ha utilitzat la seva fusta per a diferents finalitats. Això ha fet que l'espècie hagi disminuït tant que avui en dia es troba sota protecció. És molt important que, quan comprem una branca amb els seus bonics fruits durant el Nadal, comprovem que es tracta d'una espècie cultivada.

Galzeran (*Ruscus aculeatus*)

Planta adornada de fruits en forma de boles vermelles. Les fulles són pràcticament invisibles i allò que semblen fulles són, en realitat, els fil·locladis, unes tiges ampliades que funcionen com

a fulles. És una planta amb propietats medicinals molt valuoses perquè ens ajuda a eliminar aigua de l'organisme, per la qual cosa resultarà molt útil en malalties com l'obesitat, el reumatisme o la gota.

És una planta de la família dels espàrrecs amb els què té molta relació. De fet, s'acostumaven a menjar els brots tendres com si fossin aquells. En molts llocs les branques seques de la planta s'utilitzen per fer escombres.

Flor de Pasqua (*Euphorbia pulcherrima*)

De la família de les lleteres, destaca per les seves bràctees en forma de fulles acolorides de vermell o blanc grogós, que fan la funció de pètals. Les flors són de color groc i molt petites. Hi ha hagut moltes discussions sobre la possible toxicitat, encara que sembla que és menys tòxica del que es suposava inicialment.

El seu nom científic pulche-

Flor de Pasqua

rima es deu al fet que, al descobri-la, se li va donar el nom de la més pulcra, és a dir, la més bella. Se la coneix també com a Poinsettia pel fet que va ser introduïda als Estats Units per Joel Robert Poinsett el 1825. És una de les plantes més apreciades en aquest país, fins al punt que el 12 de desembre se'l coneix com el Dia Nacional de la Poinsettia.